

Försättsblad Prov Original

Kurskod	Provkod	Tentamensdatum
S V 0 0 9 G	M 1 0 0	2 0 1 8 - 0 4 - 1 3
Kursnamn	Svenska språket GR (B)	
Provnamn	Svensk språkhistoria	
Ort	Sundsvall	
Termin	V18	
Ämne	Svenska språket	

Mittuniversitetet
Avdelningen för humaniora
Elzbieta Strzelecka
0101428175

TENTAMEN i Svensk språkhistoria, 7,5 hp
SV009G, Svenska språket GR (B)

Tid: Fredagen den 13 april 2018 kl. 8.00–13.00

Tillåtet hjälpmedel: FORM(lära under) förändring. (Ett 14-sidigt häfte utarbetat vid Inst. för svenska språket, Göteborgs universitet). **De studerande har själva med sig häftet och de kan ha gjort omfattande anteckningar i det, men detta har ingen betydelse.**

Några råd:

Skriv kortfattat, gärna i punktform och klart disponerat. Ge exempel när sådana efterfrågas.

Skulle inte den avsatta platsen räcka, skriv på lösa blad men med tydliga hänvisningar.

Skrivningen omfattar 28 frågor om sammanlagt 83 poäng. Se till att du har fått alla sidorna.

Lycka till!

TEXTDEL

TEXT 1: Ur Dalalagen

Brindir kirkia aff wangömu, kluckare böte xl markir. Warþir klucka lös i bandum, þa skal kluckare bondum till säghia wm een synnodagh, annan oc þriþia. Wilia äi böndir vmboa, faldir klucka oc bristir, hawin soknamän skapa þän, þeer fangit hawa. Faldir þässum klucka aa kluckare oc dör wnde hänne, bötin attir þan man meþ markum þrättan. Taki þät wp þan, sum sandir ärwingi är at. Säghir äi kluckare bondum til, at klucka war lös i bandum, faldir klucka niþir oc bristir, böti attir klucku markum siw. Faldir klucka þön, þär standir pund älla pundi mera, böti attir meþ markum þrättan. Faldir mästa klucka niþir, standir þry pund ella þrim pundum mera, böti attir mäþ fyrum markum ok tiughu. Þätta är eensak soknamanna. Säghir kluckare äi bondum till, at klucka är lös i bandum, oc dör wndi þere klucku, liggi vgildir. Faldir kluckukläppir niþir oc slar kluckara i häl, liggi vgildir. Löpir till annar nokor vtan kluckara buð oc ringir, bristir þa klucka, giöldi han klucku attir, sum ringde. Faldir oc klucka niþir aa han, liggi wgildir.

Frågor till Text 1, Dalalagen:

1. Ge ett exempel på att bokstaven *v* står för ett vokalljud. Stryk tydligt under exemplet i texten ovan. (1 p)

2. I de flesta fornsvenska texter används *e* som stödsvokal. Så är det inte i denna text. Vilken vokal används här? Ge två exempel, som du också tydligt markerar i texten ovan. (2 p)

3. På rad 2 står *skal* som uttalades [skal] och på rad 11 *slar* som uttalades [sla:r]. De fornsvenska orden motsvaras av nusvenskans *skall* och *slår*. Kommentera skillnaden i vokalljud i nusvenskan. (2 p)

4. Vad är att säga om obestämd respektive bestämd artikel i denna text? Ge en tydlig kommentar. (2 p)

5. På vilket ord syftar pronomenet *hänne* på rad 4? (1 p)

6. På rad 3 i texten står *hawin* och på rad 5 står *bötin*. Vilken form av verbet är detta? Försök ange tempus, numerus och modus (modus är som bekant indikativ, imperativ eller konjunktiv). (1,5 p)

7. Välj en mening som är mer än tio ord lång och översätt den till nusvenska. Stryk under den mening som du har valt i texten ovan. (3 p)

TEXT 2.: Ur Själens tröst: Legend om den helige Hieronymus

1 Eentidh laa leonit j buskomen oc soff. Oc ther komo köpmen farande
 2 medh chamelum. The toko asnan oc fördho han medh sik bort. Tha leonit
 3 wacknadhe, war asnin borto. Tha took han rädhelika til at ryuta oc lop badhe
 4 atir oc fram at leta. Tha han ekki fan asnan atir, gik han dröfdhir heem til
 5 klostrit oc stodh widh portin. Oc fore blyghdh thordhe han ey in ganga. Tha
 6 brödhirne sagho, at han kom nu senare heem än han war förra wan oc borto
 7 war asnin, thänkto the, at han for hungir skuld hafde ätit vp asnan. Tha wordho
 8 the wredhe vppa han oc wildo ey gifwa honom sina prouento, som the
 9 pläghadho, vtan saghdho swa som snybbande honom: "Gak oc äth thet thu
 10 hafwir aff asnanom leeft". Oc äptir Sancti Ieronimi budh befälto the honom
 11 asnans ämbite. The leddon til skox oc lagdho widh oppa hans ryg. Then
 12 matte han bära hem til klostirs. Thetta giordhe han opta medh thulumodh oc
 13 spekt.

14 Een dagh han hafdhe giort sit ämbite gik han vth oppa markena och
 15 sagh lankt fran sik köpmen fara medh chamelum oc klostirsins asna främärst
 16 aff them allom. Ther är sidhir j them landom, tha köpmen föra thera godz
 17 medh chamelum, tha gaa chamelane vth at radh, hwar äptir androm, oc j asne
 18 gaar fore medh eet tugh om halsin, oc honom fölghia the alle. Tha leonit
 19 kände asnan, kom thet bradhelika löpande, grymt oc wret oc rädhelika
 20 ryutande, oc slo iordhena medh sinom stiärth.

Frågor till Text 2, "Lejontexten":

8. Hur kan vi utifrån vårt nutida svenska språk sluta oss till att det var kort *a*-ljud i *war* och *wan* (rad 6)? (1 p)

9. I texten står bokstaven *f* för två olika språkljud (fonem). Kommentera med exempel! (2 p)

10. Finns det något i texten som tyder på att vokalen i 'hem' var lång i fornsvenskan?
(0,5 p)

11. Ge exempel ur texten på
bestämd form singularis nominativ,
b.f. sing. genitiv,
b.f. sing. dativ
b.f. sing. ackusativ
av substantivet *asne* 'åsna'. Ange rad m.m., så att det tydligt framgår, vilket
ord du syftar på. Det räcker med ett exempel på varje form. (4 p)

12. På rad 11 står: "The leddon til skox ...." Förklara formen *leddon*. Hur är den
uppbyggd? Vad betyder ordet? (2 p)

13. Texten är en religiös översättningstext, och det förekommer flera gamla lånord från
latin/grekiska i den. Ge två exempel ur texten och försök ange varför de orden lånats
in. (OBS! Jag frågar naturligtvis inte efter *Sanctus Ieronymus*) (3 p)

14. Finn i lejontexten 5 olika former av verbet 'gå', ange tydligt på vilken rad de
förekommer och förklara vilken verbform det rör sig om. (10 p)

15. Välj en mening i lejontexten som är mer än tio ord lång och översätt den till nysvenska. Stryk under den mening som du har valt i texten ovan. (3 p)

TEXT 3: Ur 1734 års lag

Ur: Misgiernings Balk.

VI. Cap.

1. §. Hvilken som uphissar och styrcker meniga man til olydno mot Konungen, eller then, som å Öfverhetens vägnar biuder och befaller; miste lif sitt. Kommer ther af upror; hafve förverkadt både lif och gods.

2. §. Samla sig män tilhopa, och sätta sig up emot Konungens, eller thes Befalningshafvandes bud; tå straffes uphofsmannen, som förr är sagdt, och af the andra miste, efter lott, hvar tijonde man lif sitt, och plichten the öfrige hvarthera med fyratio par spö, eller en månads hächte vid vatn och bröd. Är någor mindre delachtig i then gietning; straffes efter omständigheterna.

3. §. Nu varder then dräpen, som Konungens befalning hade, eller then, som ville uproret stilla; miste dråparen högra hand, och varde halshuggen och steglad, så ock alle the, som burit hugg och slag å then döda. Varder uprorsman dräpen; ligge ogild.

4. §. Bodar någor krigsfolk til upbrott, utan Konungens befalning med Råds råde; eller håller thet manskap samman, som hemlof fått, at thermed utföra skadelig stampling, emot Rikets säkerhet, eller thes inbyggares frihet; tå skal ingen honom i thy mål lyda; och miste han lif, ära och gods. Nu faller fiende oförtänckt in i landet, och kan ej Konungens befalning afbidat; tå må väl manskap til motvärn upbodas; doch varde thet strax Konungen kungjordt..

